

TOOLISTE HÄÄN

APRILL 1933

KÕIGE MAADE TÖÖLISED, ÜHINEGE!
NR 4

E. TÖÖLISÜHINGUTE KESKLIIDU JA TÖÖLISNÕUKOGUDE HÄÄLEKANDIA

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu kongressiks. Ülesandeid ajaloolisel silmapilgul.

E. Joonas.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu põhikirja järgi peetakse Liidu korralisi kongresse iga kahe aasta tagant. Ajavahemik, mis lahutab üht kongressi teisest ei ole normalses olukorras väga pikk ja vaevalt saaks kõnelda vahepeal toime tulnud eriti suurtest muudatustest majanduslikus elus. Kuid paraku praegu elame erakorralistel aegadel, sellastel milliseid kapitalistlik ilm seni pole üldse näinud, aegadel, mis kannavad oma rüpes ühe üllatuse teise järgi. Nüüd võrdub kaks aastat normaalaegade aastakümnetele. Selles mõttes astub E. T. Keskliidu kongress 23. aprillil kokku õieti ajaloolisel silmapilgul. Üldine majanduslik olukord, tööliste töö- ja palgatingimused ning lõpuks poliitiline situatsioon on sootuks teised, kui eelmisel kongressil, olgugi et seegi langes erakorralistesse aegadesse.

Kahe aasta eest ei võinud keegi näha ette sellast majanduslikku laostumist, nagu elame üle praegu; samuti oli raske aimata millise psühholoogilise efekti see annab hulkades ning missugused poliitilised järeldused sealt kooruvad välja.

Nüüd meie teame, et üldine majanduslik viletsus pole revolutsioneerinud hulki, pole toonud kusagil neid kapitalistliku korra vastaste sekka, vaid vastuoka — nad on järjekindlalt kaldunud müstifitseeritud rahvusluse reaktsioonilistele radadele. Rahvusliku või monarhistliku trikolooriga kaetud fashism — kandku ta millist nime igas riigis tahes — on saanud indifferent masside usutunnistuseks, fashismilt ei nõuta tõendusi ta demagoogilisele

agitatsioonile, temalt ei nõuta ka tegusid seni, kuni ta pole võimul. Teda võetakse kui religiooni kunagi — mitte mõistuse, vaid tunnetega, aga on kord fashism masside õlgadel kantud võimule, siis pole enam võimalik taganeda, siis pole enam pääsu ta vägivalda ja diktaatorliku võimu alt.

Seda ja ainuüksi seda õpetab meile rahvusvaheliste poliitiliste sündmuste arenemiskäik. Aga teiste maade kurbadest kogemustest peame meie tegema omad järeldused ning otsima teid kõige halvema vältimiseks.

Vähe leidub vististi meie teadlikkude ametühinglaste keskel neid, kes ei näe, kuidas ka Eestis püüab energiliselt tõusta sotsiaalne ja poliitiline reaktsioon. Ärgem peitkem pead sellegi nähtuse ees, et teatav hulk meie palgatööst elavatest kihtidest avaldab kalduvust liitumiseks meie kodukoetud fashismiga. — Kas see kõik ei aseta kokkuastuvat kongressi ülesande ette senisest tõsisemalt mitte üksi mõelda, vaid ka otsustada küsimust, kuidas hoida ära hulkade fashiseerimist, kuidas tõmmata neid kaasa vabaametühingulise liikumisega ja juhtida neid võitlusse pealetungiva reaktsiooni vastu.

Sõnalise radikalismiga siin üksi ei saa teha midagi. On vaja anda massidele oma veenev ja konkreetne tegevusprogramm majanduslikkude küsimuste alal, on vaja luua masside mobiliseerimise aparaat. Selles mõttes ongi tervitatav Keskliidu juhatuse otsus käsitada majanduslikke küsimusi kongressil kõige tõsidusega. Neile õieti ongi kongressi päevakorras pandud pea rõhk. Jääb vaid soo-

vida, et ka organisatsioonide poolt saadetud esindajad võtaksid küsimust täie tõsidusega, nagu seda nõuab praegune silmapilk.

Meie ametiühinguline liikumine, nagu teisel toodud aruandest näha, on sammunud — vastupidi teiste arenenud maade kogemustele — ka praegustel erakorralistel aegadel edu teed. See edu on muidugi tingitud isesugustest põhjustest. Meie elame ju ikka veel eesti ametiühingulise liikumise rajamise aegjärgul. Meie ametiühingud on nõrgad, meie tööliskonna laialistes hulkates puudub pea täiesti ametiühinguline traditsioon ja sellepärast pole midagi imestada, kui ka kõige kurjemal depressiooni perioodil meie ametiühingute keskliidu instruktöritel läheb korda veel tööle olevate käitiste töölise keskel kutsuda ellu ikka uusi Keskliitu astuvaid ühinguid. Kuid neist nähetest meie ei tohi teha illusioone. Meie tervitame igat uut juuretulejat, aga meie tahaksime, et need ühingud, kes aastaid tegutsenud, muutuksid tõelikuks tegu- ja võitlusvõimelisteks töölisklassi staapideks.

Ka need küsimused peavad paratamatult tulema eelseisval kongressil kõige tõsisemalt kõne alla. Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus on tema käsituses olevate vahenditega püüdnud saavutada ametiühingulise organiseerimise ja töölisklassi huvide kaitsmise alal maksimumi. Kes seda eitab, see mängib kätte vaid fashistidele.

Kongress peab nüüd andma uued ülesanded ja ka näitama võitlusvahendid edaspidiseks tegevuseks. Suudab ta seda teha — mille juures meie ei kahtlegi — siis hoolimata kõigest Eestimaa Töölisühingute Keskliit läheb tulevikuski tõusu teed, kuni on jõudnud järele teiste kultuurriikide ametiühingulisele liikumisele.

Selles mõttes olgu eelseisev 4. Keskliidu kongress kõigist oma eelkäijast osavõtjate poolest arvurikkam, tegevuse alal asjalikum ning viljakam. Selleks kohustabki meid praegune äärmiselt tõsine ajalooline silmapilk.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu 1931/32. a. tegevuse ülevaade.

L. Metslang.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu asutamisest möödus 1932. a. aprilli kuul kõigest viis aastat. Üleilmlik majanduskriis tabas seega noort eesti vabaametiühingulist liikumist tegevuse esimestel aastatel. Ametiühingutel ja nende keskkohal — Eestimaa Töölisühingute Keskliidul tuli astuda kriisiraskustesse väljakujunemata organisatsioonidega, nõrkade kapitalidega ja puuduliku funktsionääride kaadriga. Suur tööpuudus, madalad tööpalgad, halvad tööolud ja üldine sotsiaalne tagasikikumine on tekitanud ametiühingute majandus- ja sotsiaalpoliitilisele tegevusele ning organiseerimistööle suuri takistusi.

Rõõmstavalalt võib siiski märkida, et eesti vabaametiühinguline liikumine 1931. ja 1932. aastal on läinud tunduvalt edasi. Järjekindel ametiühingute selgitustöö on aktiveerinud tööliskonda ja töölise organiseerimine ametiühingutesse on muutunud intensiivsemaks. Organisatsiooniliselt E. T. Keskliit on muutunud tugevamaks. On jõutud niikaugele, et ametiühingud on olemas kõigi tööalade jaoks ja ametiühingute võrk on levinud üle maa. Majandus- ja sotsiaalpoliitika alal E. T. Keskliidul on tulnud pöörduda peamiselt tööliskonna seniste positsioonide kaitsmisega, kuid siiski on saavutatud mõningaid võitegi. Igatahes on püütud ära kasutada igat soodsat olukorda ja võimalust tööliskonna majandusliku ja õigusliku olukorra parandamiseks.

ORGANISATSIOONILINE ARENG.

Liikmete arv. E. T. Keskliidu liikmeks oli 1930. a. lõpul 27 ametiühingut 5275 liikmega. 1931. a. lõpul 39 ametiühingut 5522 liikmega. 1932. a. lõpul kuulus E. T. Keskliitu 47 ame-

tiühingut 6129 liikmega. Selle arvestuse juures on arvesse võetud E. T. Keskliitu kuuluvate ametiühingute liikmed, kelle pealt on tasutud E. T. Keskliidule kongressi poolt määratud suuruses liikmemaks. Enamik ametiühinguid tasub Keskliidule liikmemaksu ainult nende liikmete pealt, kes maksavad liikmemaksu. Kuna organisatsioonide töötud liikmed on liikmemaksust vabastatud, siis on tegelikult ametiühingute liikmete arv vähemalt 30% suurem kui käesolevas arvestuses.

Uued liikmed. Eestimaa Töölisühingute Keskliitu on astunud 1931. ja 1932. aastal järgmised ametiühingud: 1. Eestimaa Savi-töölise Ühing, 2. Tallinna Sadamatöölise Ühisus, 3. Tallinna Puutöölise Üldühing, 4. Tallinna Kullasepatöölise Ametiühing, 5. Viljandi Töölisühing, 6. Antsla Töölisühing, 7. Eesti Kaubalaevastiku Mehaaniku-Assistentide Ühing, 8. Vana-Kariste Töölise Ühing, 9. Pärnu Sadamatöölise Ühing, 10. Tallinna Tekstiiltöölise Ühing, 11. Eesti Klaasipuhujate Ametiühing, 12. Narva-Jõesuu Töölise Üldühing, 13. Kukruse Kaevandustöölise Ühing, 14. Tapa Töölise Ühing, 15. Tartu Mulla-Turba- ja Ehitustöölise Ühing, 16. Tallinna Korstnapühkijate Sellide Ühing, 17. Järvakandi Töölise Ühing, 18. Eesti Ehitustöölise Ametiühing, 19. Valga Töölise Ühing, ja Tallinna Voorimeeste Selts.

1933. a. algul on astunud E. T. Keskliitu: Tartu Äri- ja Kontoriteenijate Ühing, Kunda Töölise Ühing, Kohla-Järve Kaevandustöölise Ühing ja Tartu Vabatöölise Ühing. E. T. Keskliitu astumise otsuse on vastu võtnud Raudtee Tee ja Ehituste Töölise Kutseühing.

KOOSTÖÖ TEISTE TÖÖVÕTJATE ORGANISATSIOONIDEGA.

Palgateenijate organisatsioonide aktsioon-toimkond.

E. T. Keskliidu algatusel pandi alus 1932. a. ülemaaliste ametiühingute keskorganisatsioonide alalisele ja tihedale koostööle. Eestimaa Töölisühingute Keskliidu, Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliidu, Eesti Õpetajate Liidu, Eesti Omavalitsuste Teenijate Liidu, Eesti Raudteelaste Keskühingu, Posti, telegraafi ja telefoni teenijate kutseühingu, Eesti Metsateenijate Ühingu ja Riigi- ja Omavalitsusteenijate Tallinna Ühingu vahelise kokkulepe alusel loodi Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juurde *Palgateenijate organisatsioonide aktsioon-toimkond*, mille ülesandeks on:

1. Sidepidamine töövõtjaskonna ametiühinguliste keskorganisatsioonide vahel majandus- ja sotsiaalpoliitilistes küsimustes;
2. Ühisaktsioonide korraldamine töövõtjaskonna majandus- ja sotsiaalpoliitilistes huvides;

3. aktsioon-toimkonna tööst osavõtivate organisatsioonide algatuste toetamine.

Palgateenijate organisatsioonide aktsioon-toimkonna loomine ja aktsioon-toimkonna senine tegevus on leidnud töövõtjaskonna üldist heakskiitu. Aktsioon-toimkond on pidanud üldist võitlust palkade kärpimise vastu, elukalduse vastu ja töölistkonna liigse maksustamise vastu. Peale selle on alatud katsioon Tallinna väikekorterite üüride alandamiseks.

1905. A. LANGENUTE MÄLESTAMINE.

1932. a. oktoobri kuul korraldas E. T. Keskliit töölistvanemate ja teiste töölistorganisatsioonidega ühiselt 1905. a. langenute mälestuspäeva, mis kujunes Tallinna proletariaadi võimsaks auavalduseks 1905. a. langenud ohvritele. Ühtlasi oli see jõuliseks demonstratsiooniks, et töölistkond on kättevõidetud õiguste valvel ja jätkab võitlust töörahva vabaduse eest.

1. MAI PIDUSTUSED.

1. mai pidustusi Tallinnas on korraldanud E. T. Keskliit ühiselt teiste töölistorganisatsioonidega igal 1. mail ja need on muutunud järjest võimsamaiks. 1. maiks mõlemil aastail anti välja päevakohane lendleht. Ametiühinguid ja töökohti varustati Keskliidu poolt kõnelejadega.

SÕJAVASTANE AKTSIOON.

Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu ja Sotsialistliku Tööliste Internatsionaali ühisel algatusel pandi toime 1931. a. rahvusvahelises ulatuses sõjavastane aktsioon, mis toimus vastavate petitsioon-allkirjade kogumisega. Keskliit võttis koos teiste töölistorganisatsioonidega sellest aktsioonist osa. Kokku tuli 40 petitsiooni töölistorganisatsioonide juhatuste poolt. Neisse organisatsioonidesse kuulus 24.752 üksikliiget: 26 petitsiooni võeti vastu töölistorganisatsioonide peakoosolekutel ja avalikkudel koosolekutel. Peale selle korjati 3206 üksikallkirja vastavatel plankettidel. Need petitsioo-

nid saadeti 1932. jaanuaris desarmeerimise kongressi kokkutuleku algul Genfi.

PROPAGANDA JA HARIDUSTÖÖ.

E. T. Keskliit ja E. T. Haridusliit.

E. T. Keskliidu algatusel asutati Põhja-maade eeskujul tööliste haridustöö arendamiseks ja korraldamiseks Eesti Töölise Haridusliit. 1931. a. algul registreeriti haridusliidu põhikiri ja 1932. a. 29. veebruaril peeti Eesti Töölise Haridusliidu esimene asemikkudekogu koosolek. Sellest ajast peale on haridusliit korraldanud järjekindlalt oma tegevust. Ametiühingutele on korraldatud kursusi, loenguid ja antud juhiseid õpiringide rakendamiseks ja haridustöö korraldamiseks. Peale E. T. Keskliidu on haridusliidu liikmeks: Eesti Töölispordi Liit ja Tallinna ning Pärnu Töölis-teatrid.

Organisaatori töö. 1931. a. peale tegutseb Keskliidul alaline organisaator, kes on teinud intensiivselt organiseerimise tööd. Organisaator on käinud asutamas kohtadel uusi ametiühinguid, kus selleks on olnud tarvilisi eldusi. Samuti organisaator on käinud kohtadel elustamas endiseid ametiühinguid. On annud juhiseid töörakenduseks ja pidanud ametiühingulise liikumise selgitamiseks avalikke koosolekuid ja loenguid. Peale jooksva organiseerimistöö on organisaator tarvidust mööda osavõtnud Keskliidu büroo tööst. 1931. a. viibis organisaator 13 organiseerimismatkal 95 päeva ning kõneles ametiühinguliste küsimuste kohta 27 koosolekul. 1932. a. kui sidemed olid loodud kohalike tegelastega ning organisatsiooni võrk oli paremini välja arendatud, viibis organisaator organiseerimismatkal 110 päeva ja kõneles 60 koosolekul. 1933. a. kolme esimese kuu jooksul organisaator on olnud organiseerimisreisudel 45 päeva ja kõnelenud 41 koosolekul. 1931., 1932. ja 1933. a. kolme esimese kuu jooksul kokku on organisaator olnud ametiühingutes organiseerimissõitudel 250 päeva ja kõnelenud 128 koosolekul.

Töölisvanemate haridustöö ja tegevuse rakendus. 1931. a. 1. okt. astus jõusse Tööstusliikude käitiste töölistkonna asutiste seadus (Uus töölistvanemate seadus), millega laiendati ja kindlustati tööstusliikude käitiste töölistnõukogude ja töölistvanemate valimisi ja nende tegevust. Esimestel valimistel uue seaduse järele, mis toimusid 1931. a. lõpul ja 1932. a. algul, valiti töölistkonna asutised — töölistnõukogu või töölistvanem — 88 käitises. Kokku valiti üle riigi töölistnõukogu liikmeid ja töölistvanemaid 189.

E. T. Keskliit on algusest peale asunud seisukohal,

et ametiühingute ja töölistvanemate vahel peab valitsema tihe koostöö.

Töölistvanemad ei saa oma ülesandeid täita ametiühingute toetuseta. Teisest küljest, töölistvanemad võivad täita käitistes hea eduga ametiühingute usaldusmeeste ülesandeid.

Kui uut töölistvanemate seadust rakendada hakati, siis korraldas Keskliidu juhatus üle riigi piirkondade ja käitiste viisi ametiühinglastele, endistele töölistvanematele ja käitiste

tööliste seaduse kohta selgitavaid koosolekuid, anti instrueerivaid ringkirju, juhiti valimistööd ja selgitati tarvilikke küsimusi tööliskirjanduses.

Peale valimisi alustas Keskliidu juhatus *selgitustööd töölisanemate ülesannete rakendamiseks.*

Kuna ametiühingutel ja töölisanematel on ühised ülesanded, siis on korraldatud vastavad haridustööd töölisanematele ja ametiühingute liigetele võimalikult ühiselt.

Tallinnas on jätkatud töölisanemate ja ametiühingute juhataste ühiste kuukonverentside pidamist, millest osavõtt muutus arvukamaks. Konverentside päevakorras on olnud: 1) aruanded töökohtadelt, 2) referaat majandus-sotsiaalpoliitilise küsimuse kohta ja 3) läbirääkimised. Töölisanemate aruanded on annud Keskliidu juhatastele väärtuslikku materjali tööliskonna olukorra selgitamiseks ja tööliskonna olukorra parandamise nõudmistele esitamiseks. Samadel konverentsidel on Keskliidu tegelaste poolt antud töölisanematele juhiseid praktiliseks tööks. Referaate on peetud läbilõikeliselt kõigi küsimuste kohta mis on seoses ametiühingute ja töölisanemate tööga.

Samasuguseid kuukonverentse on hakatud pidama ka Tartus, mille järele Tartu töölisanemad on tunnud suurt tarvet. Ka teistes paikades on olnud töölisanemate ja ametiühingute vahel tihe koostöö. Keskliidu sekretär, organisator ja juhataste liikmed on käinud üle riigi kõnelemas käitiste töölise üldkogude koosolekutel ja on instrueerinud töölisanemate tegevust.

1932. a. algul korraldas E. T. Keskliit Tallinnas

töölisanemate ja ametiühinglaste 6-nädalise kursuse,

millest võttis osa 110 töölisanemat ja ametiühinglast. Selliste kursuste järele on tuntud suurt tarvet.

Mitmesugune propaganda. Keskliidu organisator, sekretär ja juhataste liikmed on alaliselt käinud ametiühingute peakoosolekutel kõnelemas, loenguid pidamas ja üldiselt ametiühingulist tööd instrueerimas.

Uute sotsiaalseaduste selgitamiseks ja rakendamiseks on peetud koosolekuid, referaate ja antud ringkirju.

Raamatukogu. 1930. a. anti Keskliidu korraldusse Tallinna Ametiühingute Kesknõukogu raamatukogu, mis 1931. a. korda seati ja on ametiühinglastele tarvitamiseks avatud. Väljatöötatud kodukorra kohaselt võivad raamatukogu teatud tingimustele kasutada ka väljaspool Tallinnat asuvate Keskliidu organisatsioonide liikmed.

„Töölise Hääl“ väljaandmist on jätkatud. 1931. a. ilmus ajakiri 4 korda aastas. Rida ametiühinguid on tellinud ajakirja omal kulul kogu liikmeskonnale. 1933. a. algul muudeti ajakiri E. T. Keskliidu ja töölisanemate ühiseks häälekandjaks. Kuna ajakirja hind on odav, siis on tulnud Keskliidul ajakirjale juurde maksta.

Töökaitse seadustik. 1932. a. õnnestus Keskliidul kirjastada J. Klementi „Töökaitse

seadused ja määrused“, millesse on koondatud maksivad töökaitse seadused ja määrused, mis käsitlevad tööstuslikkude käitiste töölisi. Raamat on leidnud töölisanemate, ametiühinglaste ja teiste töölisliikumise tegelaste head vastuvõttu.

Lendlehed. 1. maiks on antud välja vastavad lendlehed. Samuti anti välja lendleht põhiseaduse muutmise seaduse rahvahääletuse puhul 1932. a. augustis, milles kutsuti töölisi hääletama põhiseaduse muutmise vastu.

JURIIDILINE BÜROO.

E. T. Keskliidu juriidiline büroo on tegutsenud *adv. A. Jõeäär*e juhtimisel. Büroo on annud ametiühinglastele ja töölisanematele juriidilist nõuannet ja tarbekorral kaitset kohust tasuta või alandatud hinnaga.

VOITLUS DEMOKRAATIA EEST JA REAKTSIOONI VASTU.

Tööliskonna majandusliku, poliitilise ja kultuurilise võitluse korraldamiseks peavad olema kindlustatud tööliskonnale tarvilikud põhiõigused, et tööliskond saaks vabalt ja igaükselt arendada ja koondada oma klassijõude. *Ametiühingulise liikumise areng ja võimas ametiühinguline võitlus ei ole mõeldav liitumise- (kolitsiooni-), koosoleku-, streigi-, sõnaja trükivabaduseta.* Seepärast kogu maailmas

ametiühingud võitlevad poliitilise demokraatia piiramise või kärpimise vastu.

Vabaametiühingud ei pea poliitilist demokraatiat ja praegust ühiskondlikku korda miks lõplikuks saavutamiseks, kuid kõigi maade ametiühingud kaitsevad demokraatlikke vabadusi seepärast, et ühiskonna arengu praegusel astmel ja praeguste jõuvahekordade juures poliitiline demokraatia võimaldab tööliskonnal oma tänapäeva huvide kaitsmist ja klassijõude koondamist otsustava ühiskondliku pöörde läbiviimiseks rohkem kui miski muu võimalik valitsemise süsteem.

Põhiseaduse muutmise ja ametiühingud. Eestis maksev põhiseadus on revolutsioonitaja saavutus. Revolutsiooniline töölisklass surus põhiseadusse laiade rahvahulkade põhiõigused. Kui eesti tööliskonnal ei ole korda läinud ära kasutada maksimaalset kõiki põhiseaduse avarusi, siis on tulnud see eelkõige tööliskonna organisatsioonide nõrkusest. Tööliskonna organisatsioonilise jõu kasvades on võimalik demokraatia hüvesid tööliskonnal rohkem ära kasutada.

E. Töölisühingute Keskliit on astunud vastu püüetele ja liikumistele, mis on sihitud tööliskonnale põhiseadusega kindlustatud vabaduste piiramisele või likvideerimisele.

1932. a. suvel oli rahvahääletusel kodanliste erakondade poolt riigikogus algatatud põhiseaduse muutmise seadus, millega eelkõige taheti koondada presidendi kätte tugev võim. E. T. Keskliit koos teiste töölisorganisatsioonidega, kutsus töölisi ja kehvi rahva-kihte hääletama põhiseaduse muutmise seaduse vastu. Üle maa korraldati ametiühin-

gute ja käitiste tööliskogude poolt koosolekuid ja levitati Keskliidu lendlehte. Tallinnas korraldati tänavatel masskoosolekuid, mis eranditult õnnestusid. Tööliskonna üksmeelse väljaastumisega lükati põhiseaduse muutmise seadus tagasi.

Põhiseaduse muutmise algatused ei ole väinud. Riigikogus kodanlised erakonnad viisid põhiseaduse muutmise seaduse uuesti rahvahääletusele, mis toimub 1933. a. suvel.

N. n. vabadussõjalaste liikumine — fashistlik partei — tahab viia rahvahääletusele oma põhiseaduse muutmise seaduse eelnõu. Mõlemad algatused on vastuvõtmatud tööliskonnale ja ametiühingutele.

SOTSIAALPOLIITILINE TEGEVUS.

Võitlus tööpuuduse vastu. Sotsiaalpoliitika alal Eestimaa Töölisühingute Keskliidul on tulnud eelkõige võitlust pidada üldiselt valitseva raske tööpuuduse vastu, mis oli Eestis terav juba enne üldist majanduslikku kriisi. Täielikud andmed töötaolu ulatuse kohta puuduvad töövahetalituse ja töostatistika puudulikkuse tõttu. Olemasolevadki ametlikud andmed näitavad, et tööpuudus viimastel aastatel on tugevasti kasvanud. Registreeritud töötatöölisi oli 1930. a. 1. jaan. — 5608, 1931. a. — 5246, 1932. a. — 10.131 ja 1933. a. 1. jaan. — 15.850. Peale selle oli samal ajal üle riigi avalikkudel töödel 11.000 töötatöölisi. Tegelikult on tööpuudus kaugelt suurem. E. T. Keskliit on nõudnud tööpuuduse vähendamiseks ja pehmendamiseks: 1) üldist sundslikku tööpuuduse vastu kindlustamist, 2) 40-tunnist töönädalat palga vähendamiseks, 3) töövahetalituse reformi, 4) laiaulatuslikke töid, 5) avaliku hoolekande laiendamist ja 6) tööpuuduse statistika täiendamist.

Üldise sundsliku tööpuuduse vastu kindlustamise seadus on esitatud tööpuuduse vastu võitlemise komiteele. Seaduseelnõu kohaselt kuuluksid kindlustuse alla kõik töölised 15—65 eluaastani. Kindlustuse kulud kannavad riik ja omavalitsus. Seni ei ole korda läinud tööpuuduse vastu kindlustamist läbi viia, sest kodanliste ringkondade vastuseis on olnud sellele liiga tugev.

E. T. Keskliit on nõudnud, et pandaks esialgu maksuma vähemalt töötatöölise kindlustamine ametiühingute kaudu. 1932. a. algul esitati hariduse- ja sotsiaalminister J. Piiskari poolt vab. valitsusele vastav seaduseelnõu, mille juurde Keskliit esitas oma parandused. Kuid see seadus jäi siiski vastu võtmata.

40-tunnise töönädala nõudmine on ülesse seatud kogu maailma organiseeritud tööliskonna poolt. Nõutakse isegi 30-tunnist töönädalat. Tööaja lühendamise peab tulema toime palga vähendamiseta. 1933. a. on 40-tunnise töönädala küsimus arutusel Rahvusvahelistel Töökonverentsidel vastava konventsiooni vastuvõtmiseks. E. T. Keskliidu juhatus 3. kongressi otsuse kohaselt on nõudnud 40-tunnise töönädala teostamist ka Eestis. Küsimus on olnud Keskliidu algatusel arutusel tööpuuduse vastu võitlemise komitees. Majandusministeriumile on tehtud ülesandeks koguda seaduse läbiviimisega ühenduses olevate küsimuste kohta andmeid. 1931. a. pandi maksuma töös-

tuse kohta 8-tunnine tööpäeva seadus, mille kohta Keskliidu juhatus esitas oma parandused. Tööinspektsiooni puudulikkuse tõttu on raskusi selle seaduse teostamisega väike- ja kesktööstuses ning osalt ka suurtööstuses.

Töövahetalituse reformi on Keskliidu juhatus korduvalt nõudnud. Nüüd viimaks on jõutud niikaugele, et vab. valitsuse ülesandel hariduse- ja sotsiaalministerium on välja töötanud töövahetalituse seaduse, millega üle riigi maal kui ka linnas loodaks ajakohane töövahetalitusasutiste (töobörside) võrk. Selle seadusega riigistataks ka erakäitiste ja -asutiste vabad töökohad ja antaks töobörside kättesaadus. E. T. Keskliidu juhatus on seaduse eelnõule teinud parandused ja nõudnud seaduse kiiret vastuvõtmist.

Avalikkude tööde asjus E. T. Keskliit on nõudnud, et krediite tuleb määrata avalikkudeks töödeks seevõrra, et kõik töövajajad tööd saaksid. 1929. a. alates on kulutatud avalikkudeks töödeks riiklikku krediiti avalikkude tööde hooajadel järgmiselt:

1929./30. a. hooajal 270.000 kr. — 270.000 tööpäeva; 1930./31. a. hooajal 418.200 kr. — 318.000 tööpäeva; 1931./32. a. hooajal 1.014.400 kr. — 642.300 tööpäeva. 1932./33. a. avalikkude tööde hooajaks on määratud 1933. a. 30. märtsini avalikkude tööde korraldamiseks riiklikke krediite 2.294.900 kr., mis võimaldab teha 1.765.000 tööpäeva. 1932./33. a. avalikkude tööde hooajal on olnud keskmiselt avalikkudel töödel üle riigi 9000 töölisi.

Kuiigi viimastel aastatel on avalikkudeks töödeks määratud krediiti tunduvalt rohkem kui varemalt, ei ole siiski töid korraldatud tarvilikus ulatuses.

Avaliku hoolekande laiendamist on Keskliit nõudnud järjekindlalt. Töötatöölise hulgas on palju tööinvaliide, vanu töölisi, nõrgajõulisi ja noori, kes ei leia kergesti tööd või ei suudagi seda teha ka parema konjunktuuri puhul. Seepärast on Keskliit nõudnud avaliku hoolekande laiendamist. Et küsimust tööinvaliidide ja vanade töölise suhtes otstarbekohasemalt lahendada, on Keskliit nõudnud Vanaduse, invaliiduse, leskede ja vaeslaste kindlustuse maksmapanemist.

Märgukirjade ja delegatsioonide kaudu on nõutud peale selle veel töötaolu pehmendamiseks: töötatöölise perekondade abistamist, moratooriumi töötatöölisele üüride maksimiseks; on käsitatud muid tööpuuduse vastu võitlemisega ühenduses olevaid küsimusi.

Tööraamatute seadus. Kodanliste ringkondade nõudel koostati hariduse- ja sotsiaalministeriumi nõudel tööraamatute seadus, et läbi viia valjemat kontrolli töötute avalikkudele töödele võtmisel. Keskliidu juhatus asus Tööraamatute seaduse suhtes eitavale seisukohale ja tegi selle teatavaks hariduse- ja sotsiaalministeriumile. Tööraamatu sisseseadmisega tekib tööliskonnale ülearuseid raskusi ja selle järele ei ole vajadust.

PALGAD JA PALGAVÕITLUS.

Tööpuuduse ja üldiselt valitseva sotsiaalse tagasikiskumise survele on eesti töölise palgad 1931. a. ja 1932. aastal tunduvalt vähenenud. Suur osa töölisi teeb lehitööd. Üldiselt on

Eestis tööliste palgad rohkem langenud kui Lääne-Euroopas ja Skandinaavia riikides, kus tugevatel ametiühingutel on palgaolud korraldatud kollektiivlepingute abil. Tuleb arvesse võtta veel seda, et juba enne praegust kriisi olid Eestis tööliste reaalsed palgad madalamaid kogu Euroopas. Ametiühingute ja töölisvanemate andmete järele on

1929. a. võrreldes 1932. a. lõpuks tööliste palgad otsese palgakärbimise ja lühitöö läbi vähenenud 35—50%.

Kuna Eestis ametiühingud ei ole arenenud veel nii tugevateks, et võiksid korraldada palgaolusid omal jõul kollektiivlepingute kaudu, Keskliit on nõudnud erakäitiste tööliste palgaolude korraldust seadusandlikul teel. Kahjuks ei ole poliitiliste ja majanduslikkude jõudude vahelkord võimaldanud vastava seaduse maksmapanekut.

Streigid. 1931. a. oli palgavõitlus streigi kaudu Tallinna ja Tartu Rätsepatöölise Ametiühingutel, mis kestis pikemat aega ja lõppes tööliste osalise võiduga, kuid hiljem ei ole suudetud kõiki kollektiivlepingus ettenähtud soodustusi käes hoida, mis streigi kaudu saavutati. Valitsev tööpuudus ja rätsepatöölise iseloom on teinud selleks raskusi.

1931. ja 1932. a. suvel oli mõnepäevaline streik E. Savitöölise Ühingu Tallinnas palgaolude ja töötingimuste korraldamiseks. Et potisevad on hästi organiseeritud, viisid nad streigi võidule.

1932. a. lõpul oli mõnepäevane streik palgakärbimise vastu Tallinnas „Rauaniidi“ tekstiilvabrikus. E. T. Keskliidu, aktsioonitoimkonna ja käitiste töölisvanemate üksmeelse toetusel viisid tööliste streigi võidule.

1932. a. toetas E. T. Keskliit aktsioonitoimkonna kaudu riigitöölise ja -teenijate palgavõitlust. 1932. a. 30. sept. peeti ära Keskliidu algatusel riiklikkude käitiste töölisvanemate ülemaaline konverents protestiks palgakärbimise vastu. Sama küsimust käsitati ametiühingute ja töölisvanemate koosolekul, kus toetati riigiteenijate ja -töölise palgavõitlust.

MITMESUGUSED SOTSIAALSEADUSED.

Tööstuslikkude käitiste töölistkonna asutiste seadus pandi maksma 1931. aasta 1. okt., mida ametiühingud pikemat aega nõudsid. Kahjuks ei võetud selle seaduse vastuvõtmisel arvesse kõiki Keskliidu juhatusel parandusi, mille tagajärjel tuli seadusse terve rida puudusi. 1931. a. lõpul esitas Keskliidu juhatus nõudmise seaduse muutmiseks, et kõrvaldada seadusse jäänud puudused. Hariduse- ja Sotsiaalministeerium koostaski vastava muutmise seaduse, kuid kodanliste ringkondade vastuseismisel ei antud sellele käiku. Kõigi puuduste peale vaatamata võimaldab Tööstuslikkude käitiste töölistkonna asutiste seadus töölisvanematel edukamalt tegutseda kui endine Vabrikuvanemate seadus.

Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seadus, mille vastuvõtmisel Keskliidu juhatus oma parandused esitas ja millest osa vastu võeti, hakkas maksma 1931. aastal. Seaduse järele on Tööstusliku kutseoskuse nõukogul kohapealsetes tööoskuse ametites ja

eksamikomisjonides Eestimaa Töölisühingute Keskliidu ja Keskliitu kuuluvatel ametiühingutel vastav esindus.

„**Palgaraamatute järgi teenistuse sundtäitekorras sissenõudmise seadus**“, millega täiendati maksvat Tööstusliku tööseadust, hakkas maksma 1932. a. aprillis. Selle seadusega on antud seaduslikule palgaraamatule sama iseloom, kui teistele vastuvaidlemata aktidele, nagu vekslitele ja obligatsioonidele. See soodustab töölistel teenitud töötasu kättesaamist.

„**Endiste Gilde varanduste korraldamise seadus**“, mida E. T. Keskliit nõudis pikemat aega, võeti 1931. a. riigikogu poolt vastu. Kui ei võetud arvesse kõiki E. T. Keskliidu õigustatud seisukohti, on selle seadusega võimaldatud Tallinna ja Tartu ametiühingutel osi saada endiste gildede varandustest. Tallinnas on moodustatud Sihtasutus „Tallinna Rahvamaja“ 13-miljonl. kapitaliga rahvamaja püstitamiseks. Peale Eestimaa Töölisühingute Keskliidu kuulub sihtasutisse veel teisi töölistorganisatsioonide ja Tallinna linnavalitsus. Sihtasutus on alustanud eeltööd rahvamaja ehitamiseks, et lahendada töölistorganisatsioonide teravat ruumide puudust.

E. T. Keskliidu juhatus on avaldanud oma seisukohal järgmiste seaduste kohta: Pensioni seadus, Tööstuslikkude käitiste tööaja seadus, Endiste Gildede varanduste korraldamise seadus, Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seadus, Tööstuslikkude käitiste töölistkonna asutiste seadus ja selle juurde antud määrused, Tööstuslikkude käitiste töölistkonna asutiste seaduse muutmise seadus, Pagaritöötuse öötöö keelu seaduse muutmise seadus, Töölistkoja seadus, Laevadel veetavate suurte kolide kaalu tähtsuse kohta käiva konventsiooni eelnõu kinnitamise seadus, Töötatöölise kutseühingute kaudu toetamise seadus, Põllumajanduses ja kalanduses töötajate õnnetusjuhtude vastu kindlustamise seadus, Põllutöölise tööaja ja palgaolude korraldamise seaduse muutmise seadus, Lähikäigumaksu seadus, Tööraamatute seadus, Tööpuuduse vastu kindlustamise seadus, Töövahetalituse seadus, Reisijate ja kraamiveo ettevõtetes maanteedel ja tänavatel töötavate teenijate ja tööliste puhkeaja ja tasude korraldamise määrus, Kaubandusasutiste, ladude ja kontorite teenijate normaalpuhkeaja kindlustamise seaduse muutmise seadus, Sadamatöölise seadus, Rahvusvahelise Tööstusliku küsimusleht mittetööstuslikkudes käitistes alaealiste tööjõu kasutamise lubamise asjus, Rahv. Tööstusliku küsimusleht maksuliste töövahetalitusbüroode kaotamise kohta, Rahv. Tööstusliku küsimusleht invaliiduse, vanaduse ja surma puhuks kindlustamise kohta, Rahv. Tööstusliku küsimusleht töötundide arvu vähendamise kohta, Meremeestesse puutuvaid sotsiaalseadusi ja määrusi ja kaubanduse ning kontoriteenijatesse puutuvaid töökaitse ja sotsiaalkindlustuse küsimusi.

MAJANDUSPOLIITILINE TEGEVUS.

Rahaväärte hoidmine. Majandusliku kriisi süvenemisega tekkis liikumine, mis nõudis Eesti krooni väärtuse langetamist. Selle liikumise õhutamiseks ja kandjateks on olnud eelkõige võlgadesse sattunud töösturid, kaupme-

hed, suurtalunikud ja demokraatiavaenulised ringkonnad. Kuna rahvahäletuse langetamise läbi langeks tunduvalt tööliste reaalteenistus ja tekiks suuri segadusi meie majanduslikku ellu, on E. T. Keskliidu juhatus astunud koos ESTP-ga krooniväärtuse õonestajate vastu. Seda küsimust on selgitatud ametiühingute koosolekutel, käitiste tööliisk koosolekutel ja töölissajakirjanduses. Rahaväärtuse kindlustamiseks on pandud maksa riiklik monopol rea massartiklite impordi kohta, va luuta korraldamise seadus. Rahaväärtuse langetamise agitatsiooni mahasurumiseks on pandud maksta vastav seadus.

Töökrediidid. E. T. Keskliidu juhatus on nõudnud, et riigi- ja omavalitsuste eelarvetes ei kärbitaks harilikku tööd krediite. Siiski on töökrediite kõigil aladel tunduvalt kärbitud ja on mindud suurelt osalt üle hädaabi tööd peale.

Võitlus elukalliduse vastu. Kuna tööliste palgad on madalad ja tööpuudus on kasvanud, E. T. Keskliidu juhatus on võidelnud esimese järgu elutarvete kõrgete hindade vastu. On nõutud esimese järgu elutarvete tollide alandamist ja omamaa saaduste hindade alandamist vastavalt töövõtjaskonna palkade langusele. 1932. a. lõpul pandi vab. valitsuse poolt ametisse kaubahindade korraldamiseks eriline hindadekomissar ja majandusministeeriumi juurde asutati *Kaupade kvaliteedi ja õiglaste hindade selgitamise komisjon*, millesse kuulub ka E. T. Keskliidu esindaja. E. T. Keskliit koos teiste palgateenijate organisatsioonidega töstis ülesse Tallinna väikekorterite üüride alandamise nõude. Seda küsimust lahendab hindadekomissar.

RAHVUSVAHELISED SIDEMED.

E. T. Keskliit on endiselt Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu liige, millelt Keskliit on saanud toetust sekretäri palgaks. Rootsi Ametiühingute Liidult on saadud toetust organisaa tori pidamiseks. Tihedad sidemed on olnud Läti ja Soome Ametiühingute Keskliitudega. Keskliidu abisekretär *L. Metslang* ja organisaator *J. Mihkelson* võtsid osa Soome Ametiühingute Keskliidu kuuajalisest ametiühingute juhtide kursusest Helsingis 1932. a. sügisel. Käesoleval aastal Soome Ametiühingute Keskliit võimaldab osa võtta kahel eesti ametiühinglasel samasugusest kursusest.

Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu nõukogu koosolekust Madridis 1931. a. võttis osa Keskliidu sekretär *K. Must*. Läti Ametiühingute Keskliidu kongressist 1931. a. võttis osa *A. Sirro* ja 1932. a. *K. Must*. Rootsi Ametiühingute Keskliidu kongressist 1931. a. võttis osa *H. Martinson*. Rahvusvahelisest töökongressist 1931. a. võttis osa Eesti tööliste esindajana *K. Must* ja 1932. a. Keskliidu revisjonikomisjoni esimees *Aug. Gustavson*. Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu poolt 16. ja 17. aprillil 1932. a. Genfis korraldatud ameti-

ühingute konverentsist võttis osa E. T. Keskliidu esindajana *Aug. Gustavson*.

1932. a. kevadel viibis Eestis Rahvusvahelise Transportitöölise Liidu sekretär *N. Nathans*. Sel puhul peeti Keskliidu algatusel eesti transportitöölise organisatsioonide esindajate konverents, millest võtsid osa ka läti transportitöölise organisatsioonide esindajad.

Rahvusvahelised kutsesekretariaadid ja ametiühingud. Viimastel aastatel on tihenend side Keskliitu kuuluvate ametiühingute ja vastavate rahvusvaheliste kutsesekretariaatide vahel. Vastavate rahvusvaheliste kutsesekretariaatidega on liitunud järgmised E. T. Keskliitu kuuluvad ametiühingud: Eesti Trükitöölise Liit, Eestimaa Autojuhtide ja Mototehnikute Ühing, Tartu Rätsepatöölise Ametiühing, Üle-eestimaaline Meremeeste Liit, Eesti Kaubalaevastiku Mehaaniku-Assistentide Ühing, Tallinna Tekstiiltöölise Ühing, Eesti Ehitustöölise Ametiühing. Tervel real ametiühingutel on rahvusvahelisse kutsesekretariaati astumine võetud päevakorrale.

E. T. KESKLIIDU JUHATUS.

1931. ja 1932. a. oli Keskliidu juhatus koos seis järgmine: *B. Eilman* — esimees; *A. Sirro* ja *J. Norman* — abiesimehed; *K. Must* — sekretär; *A. Tulp*, *L. Metslang* ja *A. Tiitus* — abisekretärid; *H. Martinson* — kassahoidja; *K. Tulp* — raamatupidaja; *O. Gustavson*, *A. Ostra-Oinas*, *E. Pesur* ja *J. Kraan* — ametita liikmed.

1931. a. oktoobrikuul lahkus *K. Must* asjaajaja kohalt. Asemele valiti abisekretär *L. Metslang*. Organisaatoriks 1931. a. jaanuarist peale on olnud *J. Mihkelson*.

E. T. Keskliidu revisjonikomisjon: *Aug. Gustavson*, *A. Pank*, *A. Pertman*, *J. Pastarus* ja *E. Perdi*.

„Töölise Hääle“ toimetis: *E. Joonas*, *K. Must*, *L. Metslang* ja *J. Mihkelson*.

E. T. Keskliidu esindajad aktsioonitoimkonnas: *K. Must* ja *L. Metslang*.

E. T. Keskliidu juriidilise büroo juhataja: *A. Jõeäär*.

Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu nõukogus: *K. Must*.

Eesti Panga nõukogus: *K. Virma*.

Sihtasutis „Tallinna Rahvamaja“ nõukogus ja juhatuses: *J. Kraan* ja *K. Must*.

Tööpuuduse vastu võitlemise komitees: *L. Metslang*.

Tööstusliku kutseoskuse nõukogus: *K. Must* ja *H. Martinson*.

Kaupade kvaliteedi ja õiglaste hindade selgitamise komisjonis: *B. Eilman*.

Tariifinõukogus: *J. Mihkelson* ja *A. Tiitus*.

Maailma tugevaim proletaarline kants langes.

Saksamaa fashismi võimuses.

Jaanuari teisel poolel tuli Saksamaal toime „rahulikul teel“ fashistlik riigipööre, mille tagajärjed annavad end päevast päeva ikka vahsamini tunda proletariaadile. President Hindenburg „vallandas“ viimase enam-vähem põhiseadusliku Schleicheri valitsuse ja kutsus kantsler-peaministri kohale saksa fashistide juhi Adolf Hitleri, kellele seati järelevalvajakas asekanclerina von Papen. Kuid vaevalt oli Hitler võtnud oma kätte valitsuse ohjad, kui ta algas ristisõda kogu saksa töölislükkumise vastu. Kõik töölislehed suleti, töölisparteide organisatsioonidel võeti võimalus pidada koosolekuid, tuhanded töölislükkumise tegelastest kas tassiti vägivaldselt, ilma ühegi, ka erakorralise kohtu otsuseta vanglasse, või nad pekseti lihtsalt läbi, või tapeti tänaval maha. Töölisparteide ja ametiühingute majad muudeti haakristliku reaktsiooni kasarmuteks, tööliste esindajad kogukonna ja osariikide esinduskogudes emba-kumba kas tapeti, pekseti vigaseks või sunniti ähvardustega loobuma oma mandaatidest. Ühe sõnaga — kogu Saksamaa töölislükkumisel võeti trüki-, sõna-, koosolekute- ja ühinemise vabadus ning õigus ja võimalus oma esindajate kaudu võtta osa esinduskogudest — olgu need kogukonna, osariikide või riigi esinduskogud. Tervel maal pandi maksma pruunsärklaste (hitlerlaste) ainuvalitsuslik kord. Viimasel ajal on asutud aga erilise hooga otsima teid kuidas täies ulatuses likvideerida kogu saksa tugevat ametiühingulist liikumist. Praegu on võimumeestel käsil erilise dekreediga väljatöötamine, mille abil tahetakse desorganiseerida ametiühingulist organisatsiooni ja muuta see Itaalia eeskujul mingiks diktatoritest olenevaks „korpo-

ratiivseks“ esinduskoguks. Ainult muret teeb fashistidele asjaolu, kust võtta inimesi neisse „korporatsioonidesse“, kes valmis oleksid vastuvaidlematult alistuma käskudele „kõrgemalt“ poolt. See, et ristitakse ametiühingud ümber uue nimega kaugelgi ei anna neile uut sisu. Poolsada aastat vabaametiühingulist liikumist on süiski kasvatanud sellase kaadri teadlikke võitlejaid, et neid kõiki osutub isegi pruunsärklilike fashismile võimatuks likvideerida.

Ometi on tõsiasi see, et praegu maailma tugevaim proletaarline kants saksa töölislükkumise näol on langenud, seal määratseb fashistlik vägivald, kuid see ei anna veel rahvusvahelisele proletariaadile põhjust kõnelda üldisest töölislükkumise langusest. Iialgi pole kusagil töölisklass suutnud oma sihte teostada nõnda, et tal poleks tulnud mõnikord elada üle ka kaotusi. Meie päeval on Saksa teadlik tööliskond surutud taganemisele, ta peab pealetungimise positsioonidelt asuma enesekaitse olukorda. Kana võib see kesta, seda on raske ennustada, kuid pole mingit kahtlust, et kord ta saab võimeliseks sammuma proletaarlise jõu ülestõusu teed. Seda tõendab ka 5 märts riigipäeva valimine, kus klassivõitluse alusel seisavad parteid, hoolimata kõigest vägivaldast, hoolimata igasuguse kihutustöö keelust, said peaaegu sama palju hääli, kui agitatsiooni täieliku vabaduse juures. Kas see ei kõnele saksa proletariaadi sisemisest tugevusest, tema küpsusest ja valmisolekust võitluseks sotsialismi eest, kui seks saabub paras silmapilk.

Mingu aega palju tahes, maailma tugevaim proletaarline kants ei saa jääda määratleva fashismi kätte.

Uusi sotsiaalseadusi.

E. T. Keskliidu juhatuse seisukohad.

Tööpuuduse vastu kindlustamise seaduse eelnoo oli 27. veebr. tööpuuduse vastu võitlemise komitees arutusel. Seaduseelnoo kohaselt kuuluks kindlustuse alla kõik palgalised isikud, kes 15—65 aastat vanad ja kes töötavad palgalisena igasugustes töoharudes töö iseloomu peale vaatamata.

Igal kindlustatul isikul on õigus saada toetusraha: 1) kui ta on töötanud palgalisena vähemalt 8 kuud enne tööbörsis registreerimist ja kui ta on registreerinud ennast kolme kuu jooksul peale töökoha kaotamist; 2) kui ta, ehk küll on töövõimeline, ei leia vastavat tööd, või tööbörs ei juhata temale vastavat tööd.

Toetusraha antakse nõudmise esitamise päevast alates, kuid mitte enne kaheksandat päeva pärast tööpuuduse algust ja mitte kauem kui kaheteistkümne üksteisele järgneva kuu jooksul.

Vastavaks tööks, mida töötu on kohustatud

võtma vastu, loetakse igasugust tööd, mis on kooskõlas töötu füüsiliste võimetega, mis ei ähvarda tema tervist ning kõlblust ja mille tasu on vähemalt niisuur, kui seaduses ettenähtud töötaoleku abirahad.

Töötu on kohustatud vastu võtma tööbörsi poolt temale pakutud vastavat tööd väljaspool tema endist töökohta või elukohta, kui tulevas töökohas on võimalik saada elamiskõlblikke ruume elamiseks ja toitu ning kui töö vastu võtmise korral ei kannata tema perekonna kindlustus.

Päevane toetusraha suurus on $\frac{1}{2}$ lihttöölise palgast, mis määratud kindlaks kohaliku kinnituseametilt poolt.

Töötu saab oma perekonna liigete pealt, kes elavad töötu ülalpidamisel, lisatoetust päevas: 1) naise pealt, kui naisel pole iseseisvaid sissetulekuid — üks viiendik töötu toetuse järgi arvates ja 2) iga alla 16 aastase lapse

pealt üks neljandik töötute toetuse järgi arvas; 3) töövõimetu, samuti üle 65 aastase isa või ema pealt, kellel pole iseseisvat sissetulekut.

Toetusraha suurus päevas ühes perekonna abirahaga ei või tõusta üle kinnituseametilt poolt kindlaksmääratud lihttöölise päevapalga.

Tööpuuduse vastu kindlustamisega ühenduses olevaid küsimusi korraldavad ja lahendavad avalik-õiguslikud tööborsid, selle puudumisel kohalikud linna-, alevi- või vallavalitsused haridus- ja sotsiaalministeeriumi kontrolli all.

Kindlustuskuludest riik kannab $\frac{5}{6}$ ja omavalitsused $\frac{1}{6}$.

Tööpuuduse vastu võitlemise komitees põhjendasid tööpuuduse vastu kindlustamise seaduse vajalikkust E. T. Keskliidu esindaja L. Metslang ja rkl. M. Martna. Vastu vaidlesid seadusele põhimõtteliselt kaubanduse-tööstuskoja ja põllutöökoja esindajad. Arutamine jäi pooleli kuni täiendavate kalkultatsioonide esitamiseks teedeministeeriumi poolt.

Töövahetalituse seaduse eelnõu on kokku seatud hariduse- ja sotsiaalministeeriumi poolt ja saadeti keskliidu juhatajale seisukoha võtmiseks. Uue seadusega teostatakse töövahetalituse alal põhjalik reform.

Tööborsid jaguneksid **kohalikkudeks ja ringkonna tööborsideks**. Iga linna, alevi ja vallavalitsuse juurde asutatakse kohalik tööbors. Iga maavalitsuse juurde asutatakse ringkonna tööbors.

Ringkonna kui ka kohalikkude tööborside valitsemine pannakse tööborside komiteede peale. Komiteed koosnevad vastava omavalitsuse poolt määratud juhatajast, kahest tööandjast ja kahest tööliste esindajast. Tööliste esindajad tööborsi komiteedesse määrab kuni töölistega loomiseni Eestimaa Töölisühingute Keskliit kolmeks aastaks.

Töövahetalitus tööborsidel sünnib tasuta. Tööborsid ei toimetata töövahetalitust käitiste suhtes, kus on streik või töösulg (lokaut).

Isikud või asutused, kes tarvitavad tööborsi jõudu on kohustatud sellest teatama ko-

halikule tööborsile. Sellest kohustusest on vabad asutised, kes peavad teenijaid võtma ametnikkude või õpetajate reservist, kui nad sealt neid saavad.

Tööpakkujal ei ole kohustust võtta tööborsi poolt temale pakutud tööjõudu, kuid ta ei tohi teenistusse võtta isikuid, kes kusagil tööborsis ei ole registreeritud.

Tööjõu teenistusse võtmisel teatab tööandja, kelle ta tööle võtnud ja saadab sõlmitud lepingust ära kirja, kui ta ei soovi, et lepingu koostab tööbors.

Määrusi ja juhtnõore tööborside tegevuseks annab hariduse- ja sotsiaalministeerium.

Töötamine ja pakkumine ajalehtedes kuulutuste kaudu on keelatud.

Keskliidu juhatus on seaduse läbi vaadatud, teinud vastavad parandused hariduse- ja sotsiaalministeeriumile esitamiseks.

Tööraamatute seadus on koostatud parempoolsete ringkondade nõudmisel, et teostada avalikkudele töödele laskmiseks töötute valjemat kontrolli. On esile toodud demagoogilisi väiteid, nagu teenivat hooajatöölised keskmiselt hooagadel kr. 1.200.— ja talvel minevat avalikkudele töödele. Ja selle põhjendusega tahetaksegi maksma panna tööraamatute seadus, mille järele igal töövõtjal peab tööle asumisel olema tööraamat. Töölt lahkudes märgib tööandja töölise tööraamatusse, missugust tööd tööline on teinud, mis ajast mis ajani ja palju selle töö eest tasu saanud. Samuti tuleb sisse märkida maksmata jäänud palk.

Miskeid muid märkusi tööraamatusse ei tohi kirjutada, tööandja, kes seda teeb, langeb karistuse alla.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus tegi hariduse- ja sotsiaalministrile teatavaks, et Keskliit tööraamatute seadust ei poolda, sest sellega ühenduses tekib töölistkonnale ülearuseid raskusi. Avalikkudele töödele laskmisel on võimalik otstarbekohasemalt teostada töötute õiglast kontrolli. Kui siiski asutakse seaduse vastuvõtmisele, siis selleks puhuks Keskliit esitas rea parandusi.

Tallinna töölisvanemate koosolek.

Töölisvanemad ei poolda tööraamatut.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu korraldusel peeti 9. märtsil „Tööliste Kodus“ haridusküla ruumides Tallinna töölisvanemate ja ametiühingute juhataste järjekorras koosolekut, millest võttis osa üle 40 töölisvanema ja ametiühinglase. Kõigepealt esitasid töölisvanemad aruanded töökohtadelt.

„Ilmarise“ metallitehases on riiklikkude tellimiste tõttu tööd juurde tulnud. Praegu on tööl 154 töölise.

„Gloobuse“ saapavabrik täidab praegu välistellimisi Poolasse ja N. Venesse.

Lutheris võeti ajutiselt hoovitöödele 25 töölise juurde. 25. märtsil korraldab töölisnõukogu peo vabriku rahvamajas.

Kimbergi metallitehases on 4 töölise juurde

võetud. Tehas täidab sisemaiseid tellimisi. Tööl on 62 töölise.

Telefoni võrgu töödel on tööl kõigest 19 töölise. Tööd on üldiselt vähe. Töötatakse 3 ja 4 päeva nädalas.

Balti puuvillavabrikus on tööl 840 töölise. Töötab 5 päeva nädalas. On karta, et lähemal ajal hakkab töötama koguni 4 päeva nädalas.

Rotermanni tehases on tööd üldiselt vähe. 20. veebr. peale tehakse tööd 6 tundi päevas ja 3—5 päeva nädalas töölise kohta.

Sadamatehases on tööd vähe. Töölistkonnast on 100 inimest tööpuudusel kodu.

Tallinna linna elektriijaamas uue katlamaja chitus läheb edasi. Seepärast elektriijaama alalistel välistöölistel tööd on.

Johanson'i paberivabrikus on olukord endine. Töö käib 4—5 päeva nädalas.

Krulli metallitehases osa töölisi töötab 6 tundi päevas. Katlamajas hakatakse töötama 4 päeva nädalas. Töölisi on 320. Ametnikkudega kokku 500.

Riiklik lautehas töötab kahe vahetusega 6 tundi päevas. Tööl on 98 töolist.

Ehituse osakonna töolistel on tegemist palgaolude korraldamisega. Linnavalitsus on oma kavade teostamise edasi liikanud maikuu peale. Selleks andis tõuke töolistele protestkoosolek.

„Flamingo“ jalanõude tööstus töötab 6 päeva nädalas. Töölisi on tööl 60.

„Eesti Siidis“ on mõned töölised juurde võetud. Ajutiselt tehakse tööd ka öösiti.

Maalri tööalal valitseb terav tööpuudus. Praegu on mõned üksikud maalrit tööl. 4—5 kuu pikkusel hooajal teenisid maalrid keskmiselt 400—500 krooni hooaja kohta. Ja sellega peavad elama kogu aasta.

Rätsepa töösturid on öelnud kollektiivle-

pingu ülesse. Kuid ei ole teinud seda kollektiivlepingute seaduse nõuete kohaselt.

Aruannete järele refereeris hariduse- ja sotsiaalministeeriumi sotsiaalkindlustuse ja töökaitsese osakonna direktor **J. Sonin** Tööraamatute seadusest. Referent peatus seaduse iseloomu juures ja väitis, et tööraamat ei tohiks tuua tööliskonnale miskit halblust. Seadusega on keelatud teha raamatusse atesteerivaid või töolist arvustavaid märkusi. Raamatusse võib märkida ainult töolistele maksetud töötasu. Tööraamatu seadusel ei ole midagi ühist omal ajal kavatsetud tööpässiga.

Läbirääkimistel töid töölisvanemad ette, et tööraamat on üleaurune. Tööstustöolistel on palgaraamat olemas, millest teenitud tasu suurus näha.

Koosoleku lõpul informeeris keskläidu abisekretär **L. Metslang**, mida aktsioon-toimikond on teinud üüride alandamiseks. Töölisvanemad leidsid, et hindade komisсар tegutseb liiga loult. Ju on vähe lootust, et ta siin märgata- vaid tulemusi saavutaks.

Meremeeste elu.

JÄLLE MEREMEESTE PALKADE KÄRPIMINE.

Eesti meremeeste majanduslik olukord on halveim maailmas. Tõsi: hiina kulid ja india laskarid on vist pisut halvemais tingimuses, kuid peale uut palkade kärpimist pole meiegi meremehed enam kulidest kuigi palju paremas seisukorras.

Vast läinud kevadel kärbiti meremeeste palku tunduvalt ning, nagu nüüd ajalehed kirjutavad, kärbitavat tänava jälle 10% võrra. Märkimisväärne on, et sellest kärpimise kavatsusest pole meremeeste liidule sõnagi teatatud.

Üksikud laevaomanikud, eesotsas meremeeste seas tuntud „orjalaevadega“, on palkade kärpimises veelgi kaugeemale läinud. Mõne päeva eest võeti ühte sellisesse „orjalaeva“ kiitjaid kr. 48 kuupalgaga! Sellest palgast peab meremees ennast toitma (meie laevades ju laevatoitu ei ole, mis on igalpool mujal maailmas), ning ka perekonna maal ülalpidama!

Siinjuures tuleb veel silmaspidada, et neis „orjalaevus“ ei pea ühegi meremehe tervis aastat vastu. Puudub ka kindlustus õnnetusjuhtumite, haiguste, tööpuuduse jne. vastu. Tõesti, seisukord pole parem kuli omast.

On viimane aeg meremeestel arusaada, et olukorda parandab vaid tugev organisatsioon. Kadugu omavahelised lahkhelid, ning käed külge elujõulise ametiühingu loomiseks.

F i r e m a n .

LAEVAOMANIKUD OPEREERIVAD EBAÕIGETE VÄIDETEGA.

Juba aastate kaupa nõuavad meremeeste organisatsioonid üksmeelselt vabarügi valitsuselt laevameeskonna alammäärade normeerimist. Vastavate määruste väljaandmine on vabarügi valitsusele koguni kohustuslik n. n.

laeva deki- ja masinameeskonna seaduste alusel. Need määrused on ilmtingimata tarvili- sed, et kindlustada laevale tarvilit julgeolu ning osaltki pidurdada massilist meremeeste juurevabritsemist. Praegu sõidab rida laevu kus pea terve dekimeeskond koosneb algajaist, kes tasuta teenides vilunud meremehed teeni- tusest välja tõrjuvad ning meremeeste nü- kuinüü näljapalku veelgi allasuruda aitavad.

Nende normide vastu võitlevad vihaselt lae- vaomanikud, ning laevaomanikkude mõjul ongi need normid tänaseni maksma pane- mata. *)

Laevaomanikud väidavad, et vastavad nor- mid olevat vaid 2—3 euroopa riigis maks- vad. See väide ei vasta aga tõele. Laevaoma- nikud opereerivad lihtsalt, ning kahitlemata sih- hilikult, ebaõigete andmetega.

Sundnormid laeva meeskonna kohta on maksvad järgm. euroopa riikides (mõnes üksikasjalisemad, teises — üldjoonelisemad): Belgia (1920. a. seadus, muudetud 1923. a.), Itaalia (1922 a. määrus), Portugaalia (1923 a. seadus), Kreeka (1923 a. määrus), Läti (1923 a. määrus), Norra (1923 a. seadus). Hispaanias (rannasõidulaevades) ning Prant- susemaal on maksev 8-tunniline tööaeg laeva- del ka merel, ning see seadus normeerib tarvi- lise meremeeste arvu. Ning lõppude lõpuks pandi T a a n i s v a s t k ä e s o l e v a a a s t a 15. j a a n u a r i s t m a k s m a m e e s k o n n a a l a m m ä ä r a s u n d n o r m i d , vaatamata laevanduse kriisile, millest meie laevaomani- kud alati hädaldavad. Neist asjust meie lae- vaomanikud targu vaikivad.

*) Vahepeal on vastavad normid teedemi- nistri ettepanekul siiski Vabar. Valitsuse poolt kinnitatud ning R. Teatajas nr. 31 aval- datud. Toim.

Nende uute normide järgi igas Taani aurikus, mis on üle 2000 br. reg. tonni ning lüü-
gub välisvetes, olgu vähemalt 3 dekiõhvitseri.
(Nüü ei ole ka selles asjus laevaomanikkude
väide, nende ühingu aruandes, lk. 7 õige. Ikka
ja igal pool opereeritakse aina ebaõigete väi-
detega!)

Igas välisrügis käival aurikul olgu masi-
nameeskond nii suur, et tööd võib korraldada
3. vahetusel.

Igas auru- ja mootorlaevas, üle 500 br. reg.
tonni, mis lüüguvad väljaspool ligisõidu piire
(väljaspool Texel-Lindesnaesi joont) olgu de-
kimehi järgmiselt:

Laeva suurus br. reg. tonn.	Van. madr.	Noor. madr.	Poisse	Kokku
500—1400	2	2	1	5
1400—2000	2	2	2	6
2000—2500	3	2	2	7
2500—3500	4	2	2	8
3500—5000	6	2	1	9

Edasi iga 1500 br. reg. tonni eest 1 vanem
madrus.

Nüü siis, mitte 2.—3., vaid 9. euroopa rügis
on maksvusel sundnormid meeskonna alam-
määrade kohta.

Nüü on laevaomanikkude eksitus „ainult“
400%! Huvitav, kui kaua meie ametiasutuse-
d ikka veel neid laevaomanikkude poolt esit-
atud andmeid kavatsevad uskuda. F.

MEREMEESTE SOTSIAALKINDLUSTUS KREEKAS.

Kreeka meremehed olid seni oma sotsiaalse
olukorra poolest eesti meremeestega pea ühel
astmel, s. t. kõige viimasel reas euroopa me-
remeeste seas. Nüüd on aga, kahe uue seadu-
siga Kreeka meremehed sotsiaalkindlustuse
suhtes euroopa meremeeste esirinda tõstetud.

Läinud sügisel, oktoobrikuus, võeti kreeka
parlamendi poolt vastu üldsotsiaalkindlustuse
seadus, mis haarab ka meremehi.

See seadus katab järgmisi sotsiaalseid
riske: tööõnnetused, haigused, invaliidsus, va-
nadus, surm ning emakssaamine.

Veidi hiljem võeti vastu ka meremeeste
töötuse vastu kindlustamise eriseadus.

Esimese seaduse järgi (mis täies ulatuses
maksma hakkab eeloleval sügisel) on mereme-
hel õigus: ravile ning, kui vigastus ei parane,
pensionile tööõnnetuse korral; ravile ning ra-
halisele kompensatsioonile haiguse puhul; va-
naduse ning invaliidsuse pensionile.

Perekonnal: ravile, haiguse puhul ning
pensionile kindlustatu perekonna pea surma
korral.

Kindlustatu naistööline saab ravi ning ra-
halist tasu ka sünnitamise puhul *)

Kindlustusmaksu maksab meremees ise
4% ning laevaperemees 7% meremehe palgast.

Teise seadusega korraldatakse meremees-
te abiandmine töötuse puhul. Selleks moo-
dustatakse tööpuuduse toetuse fond. Fondi

*) üksikasjalisemalt sellest seadusest ajak.
„Töö ja Tervis“ nr. 3 s. a.

ülesanne on anda meremehile rahalist toetust,
aidata kaasa tööhankimisele, korraldada os-
kursursusi jne.

Fond saab tulusid meremeeste palgamak-
sust (1% palgast), laevamaksudest, müüduva-
telt laevadelt arvatakse fondi heaks teatud %,
pukseerimise tasudest samuti, trahvidest jne.

Kuigi meremehed ise maksavad 5% enda
palgast sotsiaalkindlustuse maksudeks, on nad
ning nende perekonnad igasuguste sotsiaalsete
riskide vastu kindlustatud.

Peab allakriipsutama asjaolu, et mujal
kriisile vaatamata arendatakse üha sotsiaal-
kindlustust laias mastaabis, kuna meil ei suu-
deta maksma panna isegi meremeeste õnnetus-
juhtumite vastu kindlustamistki. A. G.

MEREMEESTE AMETIÜHINGU ASUTA- MINE RUMEENIAS.

Rumeenias moodustati hiljuti üleriiklik me-
remeeste üldühing. Ühingu lähem töökava si-
saldab järgmisi nõudeid: Teenistuse saami-
ses kindla järjekorra korraldamist, palgaolude
parandamist, töde muresemist laevade vär-
vimisel, remontimisel jne. töötutele meremees-
tele, teenistuslepingu vormi täiendamist mere-
meeste huvides jne.

LÕUNA-SLAAVIA MEREMEESTE ORGA- NISATSIOONIDE ÜHISTÖÖ.

Lõuna-Slaavia meremeeste organisatsioo-
nid: kaptenite ja tüürimeeste selts, mehaani-
kute ametiühing ja meremeeste föderatsioon
pidasid hiljuti ühise koosoleku, kus otsustati
alus panna kindlale ühistööle edaspidiseks.

PALGAKÕRGENDUS JAAPANIS.

Jaapani laevaomanikud otsustasid vaba-
tahtlikult tõsta meremeeste palku 1933. a.
5% võrra. See teeb palgakõrgendust 5—15
yenini juht- ja 3—4 yenini meeskonnale
kuus. Ehk eesti rahas umbes 10—30 krooni
juhtkonnale ja 6—8 kr. meeskonnale kuus.

UUS KÜTJATE AMETIÜHING ASUTAMISEL.

Meremeeste liidus ilmnenud lahkkelide
tõttu on laevakütjad asunud uue ametiühingu
ellukutsumisele. Kütjad loodavad lähemal
ajal tõsta oma liigete arvu 100%-le (s. t. kõiki
kütjaid organiseerida). Palgavõitluses jne.
sammutakse käsikäs teiste meremeestega.

KURSUSED MEREMEESTELE.

Meremeesteliit koos töölishariduskülduga
korraldab praegu süstemaatilisi loenge liidu
usaldusmeestele. Loenge korraldatakse järg-
mistele teemadele: Ametiühingute arenemine
ning töö, koosolekute korraldamine, sotsiaal-
kindlustus, kollektiivleping, meremeestekodu
tegevus, meremeeste seadused jne. Lektoritena
esinevad: A. Gustavson, L. Metslang, J. Mih-
kelson, kpt. F. Vichman, adv. J. Sümer j. t.

Äri- ja kontoriteenijate haiguskindlustuse ja tööaja seadused.

Äri- ja kontoriteenijate organisatsioonide algatusel peeti 6. märtsil hariduse- ja sotsiaalministeeriumis äri- ja kontoritööala tööandjate ja töövõtjate nõupidamine, mille päevakorras oli; 1) haiguskindlustuse korraldamine; 2) 8-tunnise tööpäeva kindlustamine ja 3) suvipuhkuse võimaldamine.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu esindajana võttis nõupidamisest osa *L. Metslang* ja Tallinna äri- ja kontoriteenijate ühingu esindajana *J. Hiio*.

Haiguskindlustuse asjus täit kokkulepet ei saavutatud. Põhimõtteliselt äripidajad haiguskindlustust ei eita, kuid leiavad, et praegune aeg ei olevat haiguskindlustuse maksmapanekuks soodus. Töövõtjate esindajad rõhutasid, et tuleb asuda vastava seaduse elluviimisele.

8-tunnise tööpäeva küsimuses selgus, et meil on praegu maksev Vene minist-

rite nõukogu poolt 1906. aastal välja antud seadus. Selle seadusega on omavalitsustele antud laiad võimalused reguleerida äride kinni- ja lahtioleku aega, kuid 8-tunniline tööaeg ei ole selle seadusega kindlustatud. Peale pikemaid läbirääkimisi jõuti ühisele seisukohale, et tööaja pikkust ärides ja kontorites tuleb reguleerida seadusandlikul teel.

Ja nagu selgub hariduse- ja sotsiaalministeeriumi asunudki kaubanduslike käitiste tööaja seaduse koostamisele, millega äriteenijate kohta pannakse maksuma 8-tunnine tööpäev. Selle seaduse alla kuuluksid ka kontorite, büroode, pankade, restorani, söögimajade ning saunade-supelasutiste teenijad.

Suuepuhkuse küsimuses kokkulepet ei saavutatud. Töövõtjate esindajad nõudsid, et äri- ja kontoriteenijatele tuleb suuepuhkus fikseerida teiste maade eeskajul seaduse kaudu.

Võitlus üüride alandamiseks jätkub. Majaomanikud ei alanda üüre vabatahtlikult. Algab otsustav aktsioon kõrgete üüride vastu.

Palgateenijate organisatsioonide aktsioon-toimkond algatas Tallinna väikekorterite üüride alandamise küsimuse. Nagu korraldatud protetikosoolekute ja informatsioonist kohtadelt on selgunud, toetab kogu töölistkond seda aktsiooni üksmeelselt. Aktsioon-toimkonna poolt esitati vastavad nõudmised hindadekomissarile, kelle algatusel peeti 24. märtsil nõupidamine, millest võtsid osa aktsioon-toimkonna, üürnikkude seltsi, Tallinna majaomanikkude ja Tallinna linnavalitsuse esindajad. Aktsioon-toimkonda esindasid *N. Rutnik* ja *L. Metslang*, kes nõudsid üüride sundnormeerimist. Majaomanikud vaidlesid selle vastu. Kokkulepet ei saavutatud. Küsimuse selgitamiseks otsustati pidada teine koosolek. Vahepeal hindadekomissar sobitas vaherahu. Aktsioon-toimkond ja üürnikkude selts leidsid, et neil ei ole midagi selle vastu, kui küsimus majaomanikkude ja palgateenijate organisatsioonide vahel lahend-

datakse rahulikult teel, kui majaomanikud 1. maiks viivad korterite üüri 2 krooni ruutsülla peale ja keldrikorterites 1 kroon ruutsülla peale. 3. aprillil peetud nõupidamisel selgus, et majaomanikud põhimõtteliselt ei poolda miskit üüre korraldavat kokkulepet, vaid kõik jäägu nõudmise ja pakkumise reguleerida. Lähemate tingimuste ärakuulamisele majaomanikud ei asunudki, vaid majaomanikkude esindaja härra *Mürk* lahkus koosolekult.

Aktsioon-toimkonna ja üürnikkude esindajatel ei jäänud muud üle kui hindadekomissarilt nõuda, et vabariigi valitsus majaomanikkude vastutulematust arvesse võttes asuks Tallinna väikekorterite üüre normeerima vastava seadusega.

Töölisorganisatsioonidel tuleb kõik jõud kokku võtta, et läbi viia väikekorterite üüride alandamine.

E. Raudteelaste ühisuse peakoosolek.

Visa võitlus kriisiraskute vastu. Ühisuse liikmete arv kasvanud.

Puhkepäeval, 2. aprillil peeti Tallinna „Raudteelaste Kodu“ E. Raudteelaste Ühisuse korralist esitajatekogu koosolekut. Kokku oli tulnud 40 esindajat ühisuse 6 osakonnast. Koosoleku juhatajaks valiti *J. Norman* ja *E. Veber*, protokollijateks *E. Perdi* ja *O. Brenner*. 1932. a. tegevus- ja kassaaruande esitas

ühisuse esimees *J. Norman*. Aruandest selgus, et ka eesti raudteelased ei ole jäänud puutumata maailma majandussurutisest. Kriisi raskusi on veeretatud riigitöölisele. Aasta keskpaigas kerkis teravalt ülesse riigiteenijate palgade kärpimine ja töövähennemine raudtee tehistes, mis oli tingitud veereva koosseisu kor-

rashoiu krediitide kärpimisest. Septembris hakkasid tehased ja mõned depood töötama 5 päeva nädalas, detsembris töötati 3 nädalat 6 päeva nädalas. Septembris asuti kärpima tükitöö hindu. Kuid hiljem minister *L. Johanson* pani kärpimise seisma. Samuti hoidis minister ära priisoidupiletite kärpimise. Meistrite, õppinud tööliste ja tööstus-õpilaste seaduse teostamisel tekkis arusaamatusi vanemate õppinud tööliste registreerimisega, mille lahendamiseks ühisus samme astus. Palgavõitluses ja üldises töövõitluses on ühisus toetanud aktsioonitoimkonna tegevust. Samuti on võetud osa eesti ja balti transport-tööliste organisatsioonide koostööst. Tööpuuduse vastu võitlemiseks ja majanduselu korraldamise alal ühisus on E. Töölisühingute Keskkliidule ja E.S.T.P.-le esitanud nõude, et astutaks samme 6-tunnise tööpäeva maksmapanekuks ja plaanimajanduse teostamiseks.

Ühisus on annud liikmetele matuseraha ja juriidilist abi. 1932. a. lõpul oli ühisusel 6 osakonda 564 liikmega. Aasta jooksul on liikmete arv kasvanud. „Tööliste Hää!“ oli tellitud kõigile liikmeile.

Osakondadel oli 1932. a. tulused kr. 4.670.72 ja kulused kr. 3.048.52. Ühisuse juhatusel oli tulused kr. 4.760.62 ja kulused kr. 1.304.95.

Nahatööliste ametiühingu peakoosolekult.

Valiti uus juhatus ja otsustati ümber kolida.

Tallinna nahatööliste ametiühing pidas aasta-peakoosolekut 19. märtsil s. a. ühingu asukohas Vaksali puisteel nr. 8-a. 130-st hääleõiguslikust liikmest oli koosolekule ilmunud 79 liiget. Koosolekut juhatasid R. Jõulu ja H. Isküll, protokollis J. Mark.

Kinnitati möödunud aasta aruanne, millest selgus, et ühingul on olnud sissetulekuid Kr. 434,27 ja väljaminekuid Kr. 394,56, seega andis möödunud aasta tegevus ülejääki Kr. 39,71.

Elarve võeti vastu. Kr. 303,50 suuruses. Valimistel pääsesid lahtisel hääletamisel uude juhatusse: Jõulu, Tähve, Põltsam, Isküll, Lesuke, Sein ja Laes. Revisjonikomisjoni: Käspert, Teeäär ja Proomann. E. T. Keskkliidu kongressile saadikuiks: Jõulu, Mark ja Isküll.

Juhatusle tehti ülesandeks välja töötada kodukord, mida seni pole, mis aga aitaks ära hoida arusaamatusi ja väärnähteid, mis on ühingus seni aset leidnud.

Ruumide küsimust käsitades, leiti uute ruumide muretsemine tarviliku olevat, sest seni-

Ühisuse ja osakondade kapitalide bilanss 1932. a. lõpul kr. 5.077.87.

Tegevuse- ja kassaaruanded kinnitati ühel häälel. Peale selle võeti vastu töökava ja eelarve ja valiti endine juhatus, koosseisus — J. Norman, O. Brenner, V. Kallau, J. Tammeleht, J. Amberg, E. Torpel ja A. Puks — tagasi. Revisjonikomisjoni valiti: A. Ligema, E. Perdi, A. Villemson (endised).

Võeti vastu kodukorra muudatus ja kinnitati liikmemaksude normid ning täiendati matsekassa kodukorda.

E. Töölisühingute Keskkliidu 4. kongressile valiti 12 esindajat.

Peale selle E. T. Keskkliidu sekretär *L. Metslang* refereeris: „Palga- ja töötingimused meil ja välismaal“, andes küsimuse kohta kokkuvõtliku ülevaate.

Üksmeelne ja asjalik koosolek lõppes varakult peale lõunat. Seejärele oli korraldatud ühine lõuna, kus vahetati elavalt ja sõbralikult omavahel mõtteid.

Tuleb märkida, et Raudteetöölise Ühisus on teinud ametiühingulises töös suuri edusamme, mis on tingitud eeskätt juhtivate funktsionääride aktiivsusest. Raudteelaste ühisus on E. T. Keskkliidu eeskujulikumaid ametiühinguid.

sed ruumid Vaksali puisteel on kitsad ega võimalda ühingu tegevuse arendamist.

Peeti vajalikuks, et juhatus astuks ühendusse aktsioon-toimkonnaga ja juhiks tähelepanu, et jalaõude hindade alandamine ei sünniks tööliste niigi madalate palkade arvel.

Isküllil ettepanekul kohustas peakoosolek juhatus ühingusse tagasi võtma neid liikmeid, kes eelmisel peakoosolekul liikmeraamatud ära andsid ja koosolekult lahkusid, kui nad tagasi tulemiseks soovi avaldavad.

Valimiste teostamisel ei saa pidada loomulikuks lahtist hääletuse viisi, sest selle juures ei ole võimalik valida erapooletult teovõimelisi inimesi, pealegi kui liikmeskonnas valitsevad lahkarvamised suuna määramisel.

Senini on aga seda moodust praktiseeritud juhusliku enamuse tahtel, sest põhikirjas ei ole valimiste korda ära määratud. Kodukorraga peaks siiski määrama, vähemalt juhatusel valimised kinniseks.

Seekordne koosolek möödus vastandina eelmistele võrdlemisi rahulikus koostöös, kuna püüti hoiduda teravustest.

Välismaine ametiühinguline ringvaade.

METALLITÖÖLISTE INTERNATSIONAALI TOETUS FAŠISMI-MAADE TÖÖLISTELE.

Metallitöölise Internatsionaali Keskkomitee otsustas anda toetuseks 10.000 šveitsi fran-

ki Poola, Ungari, Rumeenia ja Jugoslaavia metallitöölise ametiühingule, kuna nois mais fašistlik reaktsioon tööliikumist äärmiselt takistab.

SAAPA- JA NAHATÖÖLISTE INTER- NATSIONAAL.

Sellesse internatsionaali, mis on teotsenud juba 25. aastat, kuulub 23 vastavat liitu. Internatsionaalil oli möödunud aasta lõpuks 252.351 üksikliiget (andmed puudusid 5 liidult). Üldise surutise tulemusena on liikmete arv langenud 6%. Suurim liikmete kaotus tabas saksa liitu, kus tööpuudus suurim, ja liikmete arv kahanes 10%. Ka Belgia ja Prantsuse liitude liigete arv on tuntavalt kahanenud, kuna ainult Inglismaal kahanemist tunda ei ole.

TÖÖPUUDUS FAŠISTLIKUS ITAALIAS.

Meil on elatud viimastel aegadel fašismi hosiannatamise ajastul, kus enam ei jõuta ülistada tarvilisel määral kõike seda suurt head ja õnnistust, mis Mussolini diktatuur Itaaliale olevat toonud. Tööliste olukord olevat kindlustatud ja tööpuuduse suhtes pigistatakse kinni silmad, nagu poleks seda olemaski. Ometi näitavad viimased andmed tööpuuduse järsku tõusu, mis aga tõeliselt võib olla hoopis suurem, kui andmed seda näitavad.

Näit. käesoleva aasta jaanuari lõpul oli fašistlikus Itaalias 1.225.470 töötut, s. o. 100.000 enam, kui eelmisel kuul.

Saksamaal oli 15. veebruaril 6.047.000 töötut, vaatamata sellele, et Hitler on oma

praalimistes lubanud tööpuuduse maapealt kaotada.

Inglismaal oli töötute arv viimastel ametlikudel andmetel 2.280.033.

PAGARI ÖÖTÖÖ KEELUSEADUS.

Pagarite öötöö keeld pandi maksma hiljuti Portugaalias. Seaduse alusel on nüüd pagaritöö keelatud kella 6 õhtul kella 5 hommikul. Tööliste tööaeg ei tohi ületada 8 tundi päevas.

Samuti pandi pagarite öötöö keeld maksma Jugoslaavias. Siin on keelatud töö õhtu kella 10 hommiku kella 4-ni.

1. jaanuarist 1933. a. hakkas maksma ka pagarite tööaja seadus Danzigis. Seaduse järgi on pagarite tööaja maksimum 8 tundi ning igasugune töö on keelatud õhtul kella 9—5-ni hommikul. Töö on keelatud ka pühadel.

ROOTSI AMETIÜHINGLASTE SUVEKOOL.

Eelmiste aastate eeskujul korraldab Rootsi ametiühingute keskkliit ka eeloleval suvel Brunnsviki rahvaülikooli ruumes ametiühinglaste suvekooli, mis teotseb juba viiendat aastat. Kooli tegevus algab 12. juunil ja kestab 1. septembrini. Kooli sisseastujailt nõutakse juba varemalt organisatsioonilist praktikat jne. Kool valmistab põhjalikude teadmistega ametiühingute juhte, usaldusmehi ja ametnikke.

Sisemaine ametiühinguline ringvaade.

E. T. KESKLIUDU UUED LIHKMED.

E. T. Keskliitu on vastu võetud Kohla-Järve Kaevandustöölise Ühing ja Tartu Vaba-töölise Ühing. Keskliitu astumise otsuse on vastu võtnud Raudtee Tee ja Ehituste töölise Kutseühing, millel on üle 500 liikme.

TÖÖLISVANEMA ÕIGUSI EI TOHI RIKKUDA.

A.-s. „A. M. Lutheri“ vabriku valitsus vahetas töölisnõukogu esimehe R. Koppelmanni töökohta, mille tõttu vähenes töölisnõukogu esimehe töötasu. Kuna selline teguviis on vastolus tööst. käitiste töölisk. asutiste seadusega, karistas tööinspektor vabriku juhatus käskotsusega 100-kroonilise rahatrahviga. Juhataja ei jäänud käskotsusega rahule ja asi tuli arutusele rahukohtuniku juures. Tunnistajate ülekuulamisel selgub, et R. Koppelman on sattunud vabriku juhatusse viha alla seepärast, et ta on töölisnõukogu esimehena kaitsnud agaralt töölise huvisid. Kohus otsustas karistada juhatajat Fr. Stassewizi 100-kroonilise rahatrahviga või maksujõuetusel ühekuise arestiga.

„PÄEVALEHE“ BOIKOTT LÖPPES.

Palgateenijate organisatsioonide aktsioonitoimkonna otsusega 5. jaan. s. a. soovitati kõigile palgateenijatele ja töölisele kuni aktsioonitoimkonna korralduseni loobuda ajaleht „Päevalehe“ ostmisest 30. dets. 1932. a. „Päevalehes“ avaldatud kirjutise „Riigiteenijad ja palgavähendamine“ tõttu.

„Päevalehes“ nr. 94, 5. aprillil s. a. ilmus toimetuselt järgmine seletus:

„Päevalehes“ 30. dets. 1932. a. avaldatud kirjutise asjus „Riigiteenijaskond ja palgavähendamine“, millest riigiteenijaskond ennast on leidnud puudutatud olevat, teatab „Päevalehe“ toimetus, et tal pole kunagi olnud tahet riigiteenijaskonda haavavalt puudutada ja tekkinud pinevus vahekorjades „Päevalehe“ ja riigiteenijaskonna vahel võis saada aluse ainult arusaamatusest, mida toimetus kahetseb.

Arvesse võttes „Päevalehes“ nr. 94, 5 skp. ilmunud seletust „Päevalehes“ 30. jaan. 1932. a. ilmunud artikli asjus „Riigiteenijaskond ja palgavähendamine“ ja sellele järgnevat selgitavat läbirääkimisi üleriikl. palgateenijate aktsioonitoimkonna ja toimetuse vahel, teatakse käesolevaga, et tänasest alates — vahekorjades normaalseks muutudes — „Päevalehe“ boikott loetakse lõppenuks.

TALLINNA TEKSTIILTÖÖLISTE ÜHINGU PEAKOOSOLEK

peeti 26. märtsil „Tööliskodus“. Ühing on teinud aktiivset organiseerimistööd. Liikmeid on 158. Aruanded, eelarve ja töökava kinnitati ühel häälel. Võeti vastu juhatus poolt esitatud tööta liigete toetamise kodukord. Ühel häälel otsustati astuda Rahvusvahelisse Tekstiiltöölise Liitu, mis asub Londonis. Valiti uus juhatus ja Keskliidu 4. kongressile 4 esin-dajat.

EHITUSTÖOLISTE PEAKOOSOLEK.

26. märtsil pidas Eesti Ehitustöoliste Ametiühing oma peakoosolekut, millest võttis osa üle 100 liikme. Ametiühing on hoogsalt kasvanud. 1931. a. lõpul oli ühingul üle 450 liikme.

Koosolekut juhatasid K. Kiiman ja O. Kärm. Protokollisid O. Gutman ja A. Maasing.

Keskliidu sekretär L. Metslang andis ülevaate majandus- ja sotsiaalpoliitilistest päevaküsimustest. Peale selle võeti arutusele ülemaalse ehitustöoliste liidu asutamise küsimus. Tehti juhatusel ülesandeks samme astuda liidu ellukutsumiseks. Samuti otsustati astuda Rahvusvahelise Ehitustöoliste Liidu liikmeks.

Arutati läbi E. T. Keskliidu 4. kongressi päevakord ja valiti 10 esindajat.

Peale selle valiti uus juhatus ja revisjonikomisjon.

ORGANISATSIOONI TÖÖ KURSUS MERIMEESTELE.

Merimeeste Liit korraldas märtsis oma aktiivsematele liigetele ja tulevastele sünkronääriledele lühiajalise kursuse Töoliste Haridusliidu ja E. T. Keskliidu kaasabil. Lektoritena esinesid kursusel Töoliste Haridusliidu juhatusel liige sms A. Gustavson sotsiaalkindlustusest, merimeeste seadusist ja organisatsiooni tööst, Keskliidu abisekretär L. Metslang kõneles ametiühingulisest liikumisest ja Keskliidu org. J. Mikhelson pidas rida loenguid agitatsioonist. Merimeeste huvi kursuse vastu on suur. Kõikidest loengutest võeti huviga osa.

AJAKIRJANDUSE MÜÜJAD NOORTE TEGEVUST ARENDAMAS.

Tallinna ajakirjanduse müüjate viimasel üldkoosolekul märtsis kinnitati tegevuse aruanne, mille järele ühing on möödunud aastal tegutsenud kaunis aktiivselt, pidades 6 üldkoosolekut ajakirjanduse müüjate olukorda puutuvate küsimuste lahendamiseks. Ühingul on 76 liiget, juure tulnud aastas 35 uut liiget. Ühingul on matsekassa 60 liikmega, kust surma korral antud toetust kahel korral à 50 krooni. Linnavalitsusele on saadetud 4 märgukirja ja esinetud korduvalt planguputkade asjus. Ühing on korraldanud traditsioonilise jõuluõhtu ja organiseerinud noorteringi. Rahaline aruanne kinnitati Kr. 647.39 tasakaalus, kusjuures ülejääk oli Kr. 218.71. Eelarve võeti vastu Kr. 705 suuruses.

Noorteringi kuuluvad 12—18-aastased ja ringi liikmemaks on 50 senti aastas.

Tegevuskavas on mitmeid huvitavaid üritisi eelolevaks aastaks.

Kongressi saadikuteks valiti Lepmann ja Miiter, Keskliidu nõukogusse Lepmann.

Koosolekul kõnelesid Keskliidu esindajate-na B. Eilmann ja A. Sirro.

TARTU MAALRITEL OLI ORGANISEERIMISKUU.

Tartu Maalritöoliste A.-ühing korraldas märtsis organiseerimiskuu, mille puhul peeti

kaks koosolekut ametiühingulise liikumise segitamiseks. Esimesel koosolekul 12. märtsil kõneles ühingu esimees ja Keskliidu instr. J. Mikhelson ametiühingutest ja palgavõitlustest. Kuna teisel koosolekul 26. märtsil kõnelesid Tartu Tööliühingute Keskliidu esimees Erdmann ja sekr. Stein.

TARTU NAHATÖOLISED AMETIÜHINGULISES ÜLESEHITUSTÖÖS.

Tartu Nahatöoliste Ametiühingus asutati 1918. a. Tartu Kingsepatöoliste Ametiühinguse nime all, kuhu koondus peatselt 200 liiget. 1924. aastal, kui ametiühing suleti, oli ühingul 280 liiget.

1931. aastal täiendati kodukorda ses mõttes, et juhatusse ei saa valida isikuid, kes pole olnud vähemalt 1 aasta ühingu liige.

Ühingul on oma toetuskassa, kust surma korral antakse toetust 30 krooni. Haiguse puhul antakse 3 korda tasuta arstlikku abi ja pikema haiguse puhul alates teistest haigestumise nädalast iga kaduma läinud tööpäeva eest üks kroon, kuid kogusummas mitte enam kui 25 krooni aastas. Toetust saavad need, kes vähemalt aasta liikmed olnud.

Ametiühingul on praegu teostamisel tööpalkade üle teadete hankimine ja usaldusmeeste võrgu organiseerimine, sest ühingu kavatses alustada lähemas tulevikus palgavõitlust kõikide võimalikkude abinõudega.

Kahe kuu jooksul möödunud aastal tuli ühingusse üle 20 uue liikme.

PÄRNU TÖOLISTE ÜHING SAI RAADIO.

Pärnu Töoliste Ühingu viimasel üldkoosolekul, kus valiti kongressi saadikuid ja kõneles Keskliidu org. G. Mikhelson teemil „Ametiühingutes on töölisklassi jõud“, otsustati muretseda ühingule ka raadio, mis neil päevil seati ruumidesse kohale. Uus aparaat annab mitme kõvendaja kaudu muusikalisi ettekandeid ja päevauudiseid edasi mitmesse ruumi korraga. Huvi selle tõttu ühingu vastu on tõusnud ja õhtuti liigub ühingu rahvast rohkesti.

PÄRNU SADAMATÖOLISED SAAVAD OOTERUUMI.

Pärnu Sadamatöoliste Ühing on juba pike-mat aega nõudnud ooteruumi sadamatöoliste ja lõpuks saadi teedeministeriumist hädaabitööde fondist krediiti ehituse algamiseks. Kuigi praegune ehitusel olev ooteruum n. n. „sillaputka“ teisel korral ei vasta nõuetele ja töötab jääda tööliste kitsaks, on see siiski samm edasi, mida organisatsioon on nõudnud välja.

Kontoritega peetakse läbirääkimisi ühingu juhatusel poolt palga ja tööolude korraldamiseks.

5. aprillil peetud üldkoosolekul otsustati oma esindaja saata kongressile. Merimeeste ja sadamatöoliste palgavõitlustest ning üldisest töölisklassi olukorrast praegusel momendil kõneles Keskliidu org. J. Mikhelson.

PÄRNU NAHATÖÖLISTE PALGAD MADALAD.

Pärnu Nahatöölise Ühingu üldkoosolekul 19. märtsil tuli arutusele E. T. Keskliiduga liitumise küsimus, kusjuures Keskliidu esindaja J. Mihkelsoni ettekannet ärakuulates otsustati Keskliiduga liitumise küsimus liikata edasi, kuuni ühing võtab kindlama ilme.

Ühing on alles võrdlemisi noor organisatsioon. Algul asus ühing Pikal tänaval n. n. pahempoolsete kehvikute korteris, kuid tuli hiljem üle Töölise Kodusse Elevanti tänaval, sest sealnes õhkkonnas kippusid poliitisevõimud tembeldama ametiühingut poliitiliseks organisatsiooniks.

Tööpalgad nahatöölistel on Pärnus äärmiselt madalad, tavalisest kahekordselt pikema tööpäevaga teenitakse vaevalt 150—200 snt. Tööpalkade langust suudetakse panna seisma ainult kindlasti organiseerununa oma ametiühingu ümber. Pärnu nahatöölised on näidanud, et nad on suutnud varematal aegadel streigiga oma palgu korda edukalt kaitsta.

KOHTLA-JÄRVE KAEVANDUSTÖÖLISTE ÜHINGU HOOGNE TEGEVUS.

Kohtla-Järve Kaevandustöölise Ühing on viimasel ajal arenanud aktiivset tegevust käikies tööliskooskoga. Muude hulgas otsustas ühing astuda Keskliitu ja viimasel Keskliidu juhatuse koosolekul võeti K.-Järve Kaevandustöölise Ühingu Keskliitu vastu. Hiljuti korraldati uutes ruumides n. n. „Tööliskeldris“ ühingu aastapäeva puhul liigetevaheline perekondlik teeõhtu, kus Keskliidu instr. J. Mihkelson esines kõnega Marxist ja klassivõitlusest.

2. aprillil peeti üldkoosolek kongressi saadikute valimiseks ja Keskliidu org. G. Mihkelson kõneles ametiühingutest ja palgavõitlusest.

Ametiühing on suutnud koondada enese ümber 100 tööliste ümber ja ühingu ruumid kihavad alati inimesist. Loetakse lehti, mängitakse koroonat, eriti aga malet. Praegu olevatest mängudest ei jatkunud, nii et ühingu tuli muretseda 3 uut komplekti malendeid. Kultuurilisele tööle ja klassiteadvuse tõstmisele püütakse panna suurt rõhku. Töölised

hakkavad tundma huvi oma organisatsiooni vastu, samuti kasvab usaldus ühingusse.

Töölisühvide kaitseks, eriti korteri hindade tõstmise takistamiseks astusid ametiühingute tegelased tööliskooskoga samme.

Kongressile saadavad Kohtla-Järve kaevandustöölised kaks saadikut sm-d Allmani ja Haugase.

Läheduses asuvas Goldfieldsi õlivabrikus puudub iseseisev ametiühing, kuid tulevikus kavatsetakse Goldfieldsi töölisi verbida Kohtla-Järve ühingusse.

Kuuldavasti pidi lähemas tulevikus Goldfieldsis algama uue vabriku ehitustöö, mis 3 korda oleks suurem praegusest katsevabrikust. Ehitusel saaksid tööd umbes 400 töölise. Töölised ootavad tööde algamist pikisilmi, sest tööpuudus on kaevandustöölise hulgas suur.

KUKRUSE KAEVANDUSTÖÖLISE SAADA- VAD KONGRESSILE 3 ESITAJAT.

Kukruse Kaevandustöölise Ühing on möödunud aastal pidanud rida koosolekuid ametiühinguliste ja üldtöölisliikumise küsimuste selgitamiseks. Viimasel üldkoosolekul otsustati saata Keskliidu kongressile 3 saadikut. Keskliidu instr. J. Mihkelson kõneles Eesti ametiühingulise liikumise arengust ja klassivõitlusest.

Ühingu juhatusel on kavatsus juba neil päevil rakendada tööle ametiühingulist õpiringi, et erksamate kaevandustöölise teadmisi süvendada sel alal ja huvi näib töölistel asja vastu olevat.

LÜHIAJALISED KURSUSED VALGAS.

Valga Raudteetöölise Ühisus ja Valga Töölise Ühing koos korraldasid 25. ja 26. märtsil s. a. Valga raudteelaste kodus rida loenguid, millel Keskliidu abisekr. L. Metslang kõneles tööpuudusest, Keskliidu org. G. Mihkelson ametiühingulise liikumise arengust mujal ja meil ning N. Andreesen töölisliikumise arengust, peatudes pikemalt fašismi juures.

Kursusest võeti huviga osa, mis on tõendus, et eesti tööline tänapäeval januneb teadmiste järele, mis puutuvad töölisliikumise, ükskõik millisesse harru.

Töölise Haridusliidul on sel alal ees lõpmata rikkalik tööpõld.

Eestimaa Keskliidu juriidiline büroo.

E. T. Keskliidu juriidiline büroo asub Tallinnas, Pikk tän. 25—2 (sissekäik Hobuse tän. 1), adv. A. Jõeäär. Telef. 440-51.

Avatud igal tööpäeval kella 8—9 homm. ja 4—5 p. l.

E. T. Keskliitu kuuluvate ametiühingute liikmetele nõuanne tasuta. Palvekirjad 50 sent. — 2 krooni. Kohtus etteastumine kriminaalasjades 10 krooni; tsiviilasjades seadusliku taksi järele.

SISU: 1) E. Joonas: Eestimaa Töölisühingute Keskliidu kongressiks. 2) L. Metslang: Eestimaa Töölisühingute Keskliidu 1931/32. a. tegevuse ülevaade. 3) Maailma tugevaim proletaarline kants langes. 4) Uusi sotsiaalseadusi 5) Tallinna töölisvanemate koosolek. 6) Meremeeste elu. 7) Äri- ja kontoriteenijate haiguskindlustuse ja tööaja seadused. 8) Võitlus tüüride alandamiseks jätkub. 9) E. Raudteelaste ühise peakoosolek. 10) Nahatöölise ametiühingu peakoosolek. 11) Välimaine ametiühinguline ringvaade. 12) Sisemaine ametiühinguline ringvaade. 13) Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juriidiline büroo.

Toimetuse: E. Joonas, K. Must, L. Metslang, J. Mihkelson. Vastutav toimetaja: K. Must. Väljaandja E. Töölisühingute Keskliit. Ilmub Tallinnas kord kuus. Tellimishind: aastas 60 senti, 9 kuud 30 senti, üksiknumber 5 senti. Toimetuse ja talituse: Tallinn, V. Pärnu 31—4, tel. 460-52

Kirjast. o. ü. „Täht“ trükikoda, V. Pärnu mnt. 31. 1933.

